

Євген Маланюк

Євген Маланюк народився 20 січня 1897 року

в селі Ново-Архангельську на Херсонщині. За спогадами письменника, «матері я завдячую дві речі: серце і мистецтво. Батькові — життєву свою невдачу... З батька мого був «інтелігент», що, всупереч всім обставинам і спокусам, залишився національним до кінця, не зрадивши ні свого роду, ні своєї раси»

Елисаветградське реальне училище

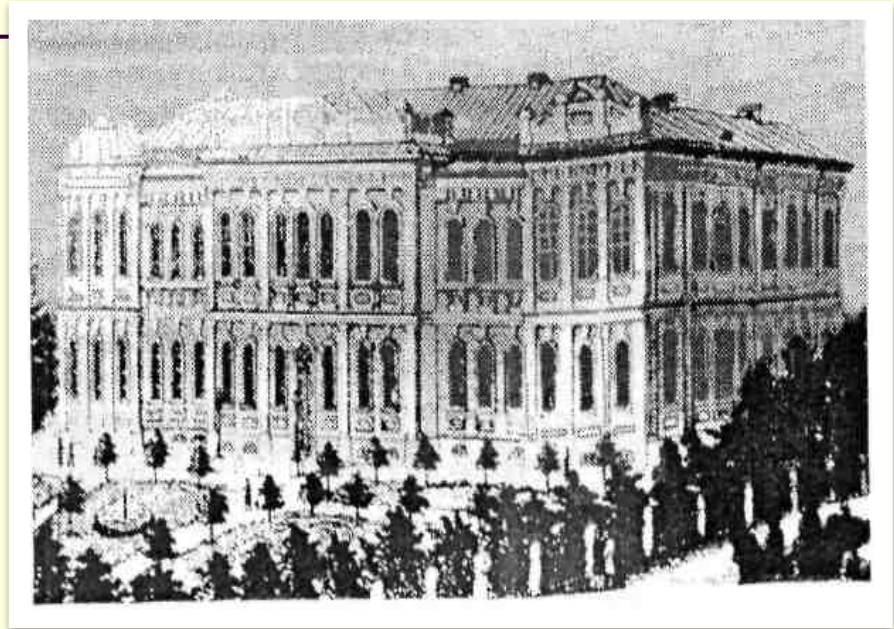
Елисаветградське земське реальне училище стало Alma mater для багатьох видатних елисаветградців. Його випускниками є відомі письменники, художники, актори, музиканти. Серед них — видатні актори М. Садовський, Д. Саксаганський, ГнатГнат Гнат Юра, композитор і диригент

К. Шимановський, видатний поет Є. Маланюк, письменник Ю. Яновський, академік Петро Проскура.

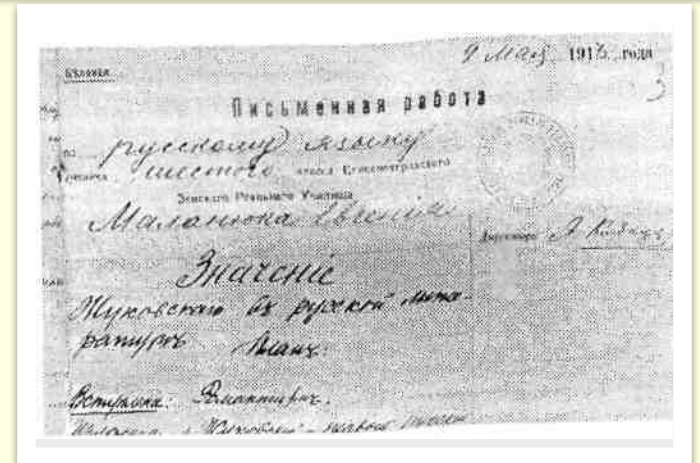
Є. Маланюк навчався в 1906-1914 рр.

*Євген Маланюк — випускник 7-го класу реального училища.
14 червня 1914 року, Єлисаветград.*

Внук кремезного чумака,
Січовика блідий правнук,—
Я закохавсь в гучних віках,
Я волю полюбив державну...

Петербурзький політехнічний інститут

Євген Маланюк після закінчення Київської військової школи.
1916 р.

*Назустріч йдуть криваві доби.
Гримить грозою грізний бій.*

У 1914 році юнак подав документи до Київської військової школи, яку закінчив, отримавши звання офіцера.

*Каліський табір інтернованих воїнів армії УНР
(Польща). 1922(7) р.*

Чужа земля, чужі похмурі люди —
Й саме життя, здається, вже чуже...

У таборах на території Польщі інтернована Армія УНР не склала зброї і продовжувала вишкільну та культурно-просвітницьку діяльність.

У 1920 році разом з Армією УНР (Української Народної Республіки) Є. Маланюк емігрував, спочатку жив у Каліші в таборі для інтернованих українських частин.

Євген Маланюк 1922 року
разом з Ю. Дараганом заснував журнал
«Веселка».

Ми за життя горіли в пеклі,
О незнищенна міць огнива!
І лиш на серці цім запеклім
Кров запеклася чорним гнівом.
Ми перейшли всі кола муки —
І ось прозріли.
В п'яті ночі.

*Редколегія таборового журналу "Веселка". Каліш-Щип'орно. 1922р.
Сидять: Михайло Селегій, Федір Крушинський, Євген Маланюк.
Стоять: Антін Коринівський та Іван Зубенко.*

СЛОВНИК

- **Діаспора** – розсіяння по різних країнах народів, вигнаних за межі батьківщини завойовниками.
- **Міграція** – переселення народів у межах однієї країни.
- **Імміграція** – в'їзд чужоземців до будь-якої країни на постійне місце проживання.
- **Еміграція** – переселення із своєї батьківщини в іншу країну, зумовлене соціально-економічними або релігійними причинами.

Подебрадський замок - осідок Української господарської академії

Наступного року закінчив Подебрадську академію в Чехословаччині (1923-1928 рр.), отримав диплом інженера, працював за фахом у Польщі.

Збірка «Стилет чи стилос?».

Вийшла у світ у 1925 році у Подєбрадах. Це друга з упорядкованих Євгеном Маланюком книг поезій (перша «Гербарій»), проте їй випало стати першою книгою, що побачила світ. До збірки увійшли поезії, написані протягом 1921-1925 років

Назва збірки ніби ввібрала в себе програму життя і творчості письменника: стилет - зброя в руках воїна, стилос - перо літописця.

- «**Стилосом**» у прадавній Греції називали інструмент для письма. Представляв він собою невелику паличку. Один кінець стилоса був загострений, а інший – сплющений. Стилосом писали на дощечках, покритих воском. Світлий віск покривав темну дощечку, і якщо його дряпали гострим кінцем стилоса, залишався добре видимий слід.

Стилет – це вбивча й безжалісна зброя. Від удару в серце або в печінку жертва вмирала майже миттєво й беззвучно. Навіть лицарський обладунок не рятував. Тонке лезо легко проходило в стики між металевими пластинками панциря й жалило в печінку. А назву свою стилет отримав тому, що був схожий на стилус. Такий же загострений з однієї сторони й тупий з іншої, там де перебуває рукоять. «Stiletto» – по-італійському «маленький стилус».

Стилет чи стилос? - не збагнув

Стилет чи стилос? — не збагнув. Двоєко
Вагаються трагічні терези.
Не кинувши у глиб надійний якор,
Пливу й пливу повз береги краси.

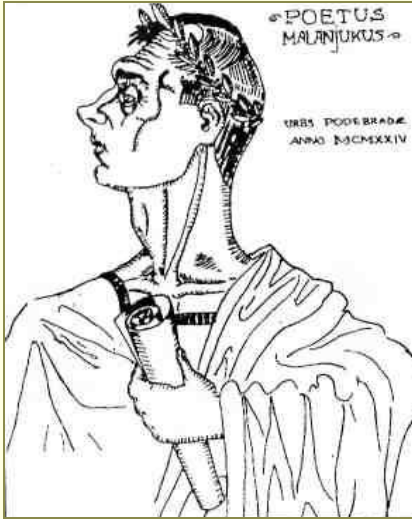
Там дивний ліс зітхає ароматом
І ввесь дзвенить од гимнів п'яних птиць
Співа трава, ніким ще не зім'ята,
І вабить сном солодких таємниць,

Там зачарують гіпнотичні кобри
Під пестоці золототілих дів...
А тут — жаха набряклий вітром обрій:
Привабить, зрадить і віддасть воді.

Та тільки тут веселий галас бою —
Розгоном бур і божевіллям хвиль
Безмежжя! Зачарований тобою,
Пливу в тебе! В твій п'яний синій хміль!

Празька школа

*Дружній шарж на поета в журналі "Подєбрадка"
(1924.—№3).*

*Епіграма Леоніда Мосендза, малюнок Юрія
Матушевського*

Що лаври?.. Що хітони
Париж, побіди, арки?..
Позичте дві корони,
Куплю собі я "парки".
Гоген-Євген, стилет і стилос".
Строфа музично так бринить.
Коли йому лише не хтілось
Палити, їсти, їсти й пить?

1929 року Є. Маланюк очолив у Варшаві літературне угруповання «Танк».

Працька школа - умовна назва українських поетів та прозаїків, які після громадянської війни 1920-х років опинилися за кордоном, переважно в Європі, і тривалий час мали своїм культурно-організаційним центром Прагу.

Це - феномен, який не має аналогів у світовій літературі ХХ століття, оскільки безпосередньо пов'язаний із процесами національного становлення і тими катастрофами, що випали на долю української політичної нації.

Основу «Працької школи» склали вчорашні учасники визвольних, нещасливих для України, змагань 1917-1921 років, інтерновані в табори, зокрема на землях Польщі. Тут, поблизу міста Каліш, було зроблено спробу об'єднати творчу енергію погромленого українства на основі художньої літератури.

Естетична платформа «Працької школи»: яскравий неповторний історіософізм, націєтворчий пафос.

Представники “Празької школи”

Юрій Липа
(5 травня 1900—20 серпня 1944)

Юрій Клен
(4 жовтня 1891—30 жовтня 1947)

Олег Ольжич
(8 липня 1907—10 червня 1944)

Олена Таліга
(21 липня 1906—22 лютого 1942)

Леонід Мосанда
(2 жовтня 1897—14 жовтня 1948)

Євген Маланюк
(1 лютого 1897—16 лютого 1968)

Варшава. Євген Маланюк у своєму робочому кабінеті. Середина 30-х років.

Завжди напружено, бо завжди — проти течій.
Завжди заслуханий: музика, самота.
Так, без шляху, без батька, без предтечі.
Так — навпростець — де спалює мета.

Сам себе Є. Маланюк назвав **імператором залізних строф!**

Ця фраза міцно вкоренилася в літературі стосовно життя й творчості Маланюка, у спогадах про нього. Значну частину творчості поета становить поезія, присвячена Батьківщині.

А ще Є. Маланюку належить відома фраза, що стала афоризмом чи навіть його гаслом: **«Як в нації вождів нема, тоді вожді її поети».**

МУР (МИСТЕЦЬКИЙ УКРАЇНСЬКИХ РУХ)

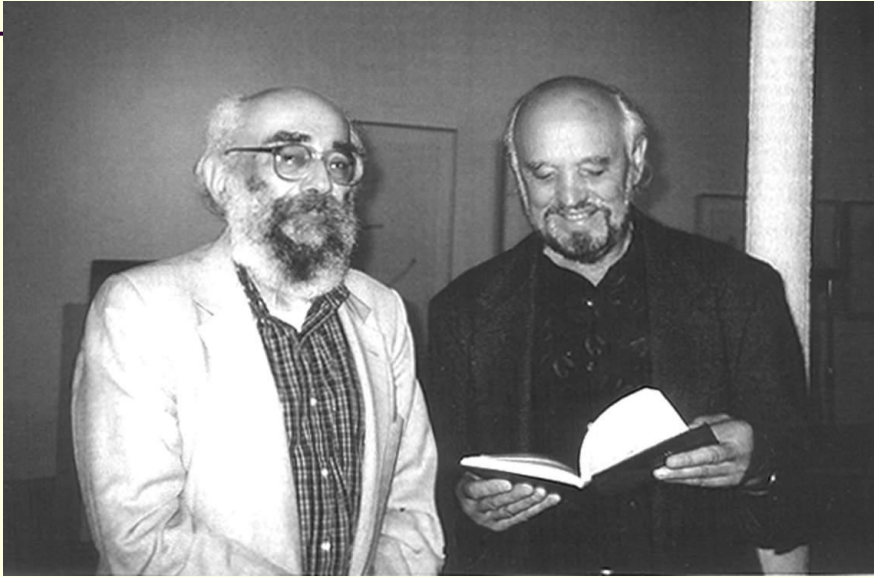
РОКИ МУРА. АУГСБУРГ, НІМЕЧЧИНА, 1946 Р. СИДЯТЬ:
ЄВГЕН МАЛАНЮК, ЮРІЙ ШЕВЕЛЄВ; СТОЯТЬ: ВАСИЛЬ
БАРКА, УЛАС САМЧУК, ІГОР КОСТЕЦЬКИЙ

Це організація українських письменників, що проживали в таборах для переміщених осіб у німецькій еміграції в 40-ві роки ХХ ст.. МУР був утворений у вересні 1945 р. у місті ФЮРТ недалеко від Нюрнберга та проіснував приблизно до кінця 1948 р.

- Організація об'єднувала письменників із різними поглядами на долю української літератури. Велика доля діяльності МУРу полягала в дискусіях про модернізацію української культури і наближення її до світової.

НЬЮ-ЙОРКСЬКА ГРУПА

Богдан Рубчак і Богдан Бойчук

А в італійській кав'ярні Нью-Йорку «Павич» в 1958 році Патриція Калина, Богдан Бойчук і Юрій Тарнавський за кавою обговорювали своє майбутнє і вирішили видавати журнал-річник «Нові поезії» й називати себе та тих, хто до них пристав би, Нью-Йоркською групою.

Журнал вийшов десь у першій половині 1959 р. Брала в нім участь сім поетів – Емма Андієвська, Юрій Тарнавський, Віра Вовк (прилучилась у 1960 році), Богдан Рубчак, Женя Васильківська, Патриція Калина, Богдан Бойчук.

В Нью-Йорку 16 лютого 1968 року Є.Маланюк і помер. Похований на Нью-Джерському Бавнд-Бруку (цей цвинтар американські українці називають "нашим пантеоном").

З останнього листа до сина Богдана.

2 жовтня 1967

"Мій єдиний (сину) і вся сім'я, тут також "бабине літо", але досить мінливе...

Я радий, що маєш пристойну працю і взагалі працюєш. Але я мушу Тобі сказати: найголовніше і найважливіше - це ступінь доктора, це повинно бути основним завданням. Ти мушиш над цим зосередитися, сконцентрувати працю і волю. Дуже Тебе прошу і нагадую про це.

Цілую. Вас Та + Ді."

Збірка Євгена Маланюка "Земна Мадонна"

Збірку Євгена Маланюка "Земна Мадонна" відкриває поезія "Ще сяє день..." . У ній дуже тісно переплелися два світи поетових переживань: зовнішній і внутрішній. Адже твір написаний невдовзі після одруження тридцятирічного письменника з Богумілою Савицькою. Поет нарешті знайшов спокій родинного життя у складних умовах еміграційного побуту в Польщі, і рядки:

*Ще сяє день. Ще високо блакить,
Далеко ще до вечора, єдина.
Мої обійми сильні і палкі,
І прийде час - ти подаруєш сина,*

-цілком і повністю передають і суто особисті, й земні бажання та емоції автора. Збірка "Земна Мадонна" і син поета Богдан з'явилися у світ одночасно, у 1934 році.

Маленька фотографія сина і домашня адреса - незмінні супутники поета, котрого в останні роки стало підводити серце.

Дорогі, якраз напередодні у мене був приємний вечір в Гарвардському університеті. Не було це так, як в Оттаві (там було близько 300 чол.), але було це приємним і близьке молодіжній аудиторії.

Прекрасний зимовий сонячний день - субота. Мім'я, в якій я проживаю, має гарний катефон. Слухаю "Кармен", я щасливий.

Думаю, що завтра вечором вже буду "дома", тобто на Forest Hill (Нью-Йоркська адреса Маланюка).

Згадую про Вас, часто дивлюся на картину з Богданчиком.

Обнімаю і цілую від усього серця

Ваш Та+Ді.

ТВОРЧИСТЬ

1922-1923 – співвидавець журналу «Веселка», (Польща, м.Калуш, табір для інтернованих вояків Армії УНР).

1922 співвидавець альманаху “Озимина”.

Збірки поезій

1925 “Стилет чи стилос?” Калуш, Польща.

1926 “Гербарій” Подєбради, Українська господарська академія, Чехо-Словаччина

1930-1939 “Земля і залізо”, Варшава, Польща

“Земна Мадонна”, Варшава, Польща

“Перстень Полікрата”, Варшава, Польща

“Вибрані поезії”, Варшава, Польща

Активна участь у літературному процесі еміграції
“МУР”(Західна Німеччина).

1951 “Влада”, “Поезії”, “Проща”, Америка, Нью-Йорк

1953 Поема “П’ята симфонія”

1959 “Остання весна ”, Америка, Нью-Йорк

1964 “Серпень”, Америка, Нью-Йорк

1972 (Видано посмертно) “Перстень і посох”

Літературно - публіцистичні статті

1954 “Нариси з історії нашої культури”

1962 Т.І , 1966 Т II “Книга спостережень”- цикли есеїв про творчість Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, М. Хвильового, П. Куліша, М. Гоголя, цикли нарисів про радянських письменників, про історіософію, про проблеми творчості, про проблеми біографії, цикл «Росія».

У рідному поету Новоархангельську на центральній площі містечка синові Богдану було доручено відкрити погруддя Євгена Маланюка.

Із відпущеного Богом 71 року Є. Маланюк прожив на чужині 50. Там і вмер, але ніколи навіть подумки не зрадив ідеї вільної рідної землі. Хоча, по-філософськи, як і Шевченко, ставився до України подвійно: з любов'ю та ненавистю.